

NÉPBARÁT.

Vasárnap február 10-én.

1850.

Itt van a tél a hideg tél
Közepe,
Zúgolódik az idő künn
Izibe.

P.

Tartalom. Egy kis elmefuttatás. — Valami. — Még valami. — Hány hét a világ?

Egy kis elmefuttatás.

Kolozsvár, január 23-dikán.
Kemény tél van; kályhában rohog a tűz,
mégis, ki az ablaknál irok, gyakran leteszem
tollamat s körömbe fuvok.

Nem csoda; a hőmérő 26 fokon is alól
szállott. Valóságos muszkaországi tél!

Én itt fűtött szobámban is érzem; hát a
szegény, kinek sem fűtött szobája, sem me-
leg köntöse, kit még a kívül az éhség is ki-
nozt!! Mert, hogy meg ne fagyjon, csekély
keresményének jobb részét fára kell köl-
tenie, s ilyenkor aztán ehezik is, fázik is.
Az idő mostohaságát kétszeresen érzi; meg-
osztott kis jövedelméből sem egyikre, sem
másikra nem telik isten igazában!

A fa, a tűzi fa — kivált az idén — oly
méreg drága!

A didergő szegényt azonban hamvadó
félben levő tüze mellett is felkeresi a remény,
a bizonyos, a csálhatlan remény.

Hisz a csattogó tél örökre nem tarthat;
a hidegnek elébb-hátrább szállani kell. Tán
már csak néhány, tán éppen csak egy pár
nap még hátra, s a szigorú tél, miután mér-
gét kifutta, bizonyosan engedni fog, és azu-
tán a tavasz és vele együtt az áldott nyár
ajtóik előtt!!

És a ki remélni tud, a tűrni is tud; a
bizonyos remény ad kitartást, béketűrést, ál-
hatatosságot és a jelen nyomorai, szenvedé-
sei között felemelkedett lelket.

Igy csikorog át a szegény a csikorgó
tél unalmas napjain, sokat szenvedve, sokat
éhezve s majd mindig dideregve, de szünet-
len remélve.

Hó lepte konyhója alatt s a fergeteg ü-
völtése közben, édesen álmodik a kies ta-
vaszról, az áldott nyárról, midőn a természet
számára is feltárja majd kebelét és édes, nem
mostoha gyermekének nézi.

Hogy a nyár után ősz, azután viszont
tél következik, arra a szegény nem gondol.
Miért is gondolna? A jelen tél szigorúságát,
a jövő még lehető nagyobb keménységével
miért tetéznél? Előtte áll a nyár, mint ígéret
földre, azon túl gondolni most nem tud, nem
is akar; hisz a gondból az ő része majd úgy
is kijut neki, midőn a tél újból ajtaja előtt ál-
land. Nincs rá szorulva, hogy gondokat elő-
legezzen. Ő az irással tart, mely azt mond-
ja: „éleg a napnak az ő maga terhe.“

És a szegény jól teszi. De ha minden
ember úgy tenne, mint a szegény: már a
nem hogy jó, sőt igen rossz lenne.

Részemről azt tartom, hogy a ki a sze-
génysorsuak szenvedései, nyomorai iránt nem

hideg, érzéketlen; ki azokon tehetsége, módja szerint könnyíteni, segíteni keresztényi elmulasztatlan kötelességének ismeri: az nem csak a közelebből jövő, hanem még az ezután következő telekre és nyáarakra is gondolni, még pedig okosan és józanon gondolni tartozik.

„Tudjuk már mi lesz belőle — felkiáltások olvasóim — az egészsnek is csak az a vége: fel akar szolítani ön, hogy alamizsnálkodjunk a szegények számára; hanem előre bocsátjuk, oly rossz időket értünk, kiváltképpen pedig oly nagy pénzsűkében vagyunk, hogy a legjobb akarat mellett sem telhetik tőlünk.“

Egész illedelemmel bocsánatot kérek olvasóimtól, de mégis kereken ki kell mondanom: ezúttal nincs igazok.

Az alamizsnálkodás is keresztényi kötelesség, és pedig a maga helyén elmulasztatlan; ha bár meg kell vallanom, az esztelen alamizsnálkodás több emberből tett korbelt, naplopót, tekergőt, és tanított egy nálunk meglehetősen kényelmes és divatos mesterségre i. i. a koldulásra; mint valóságos nyomort, szükségét, inséget enyhített.

Mert igen gyakran nem azok a legnyomorultabb emberek, kik házuk ajtaján bé és felebaráti szeretetünkre kopogtatnak.

A valódi szükség és inség az ugynevezett házi szegényeknél otthonos, kik jó szívvvel dolgoznak, ha munkát kápnak; de a kiknek csekély keresményök a legtöbb esetben — a szó teljes értelmében — csak igen igen szűkös elegendő arra, hogy számos családjukat eltarthassák. Mert a szegény embernek, ha egyebe nincs is, de — rendszerint — gyermeke van elég!

Ezeken aztán — véleményem szerint — nagyot segítünk az által, ha mindnyájan tölünk kitelhetőleg arra munkálunk, hogy az életre szükséges áru-czikknek, és a többek közül névszerint a télen át anynyira elkerülhetlen tűzi-fának becsé ne hágjon, hanem éppen szálljon.

„Limitatio, limitatio — árszabályzás! árszabályzás!“ hangzik mindenfelől körülöttem.

Oh hallgassanak önök! látszik hogy városi emberek s meg nem fontolják, hogy a falusi ember künn drágán jut a fához, miután saját erején ide bészállítja, azt követelni tőle, hogy a vétel áránál is alább adja, mégis csak igazságtalanság.

„De hát mit tegyünk?!“

Ha megígérik önök, hogy többet félbe nem szakasztanak, ide igtatom egy jó barátommi minapi beszélgetésemet; miből aztán megtetszik, hogy mit tegyünk.

„Halljuk! halljuk!“

A minap — nem is olyan igen régen, legfeljebb másfél hete — a mint szokták mondani, kriminális hideg egy idő volt; nó a világért sem olyan kemény, mint éppen ma mert az ilyet „disznó-hideg“-nek szokta a magyar ember nevezni. Miért miért nem? biz én nem tudom. A disznó igaz hogy szereti a húst; de biz a hideget az sem igen sziveli. Tán az lesz oka, mivel az ilyen idő még a hidegben is disznóság, azaz tulzás. Szegény doctor Gyarmati, vagy még inkább Samossy, a ki megmutatta, hogy az „isten szó a német „ist ein“-től (van egy) származott, ha élnének, jobban és alaposabban meg tudnák magyarázni, mint édes magam.

Elég az hozzája, kriminális hideg volt, mi ezen a télen nagyon is napirenden látszik lenni, mint valahol egyébűtt a kriminálisság. Feri barátom meglátogatott, s miután széle-hosszában megbeszélgettük: „hány hét a világ“, Feri kifakadt s azt mondá: „soha míg a világ anynyi pénzt, mint az idén, a tűzre nem tettem!“

„Hja! barátom — felelém — a nem csoda! s ha úgy folytatjuk, mint neki fogtunk, bizton számíthatunk rá, hogy a tűzifa ára nem szállani, hanem évenként mind inkább hágni fog, és maradékaink szépen megköszönhetik, ha az alföld meg a mezőség példájára, számára és tőzökre nem szorulnak.“

„Ugyan szépen biztatsz — monda barátom, ki a tűz előtt ülve a kemence ajtaját megnyitotta és a tűzrakás nem nagyon kellemes, de ily zordon időben nagyon hasznos mesterségével foglalatосkodott — te is jó lennél vést hirdető madárnak. Hál' az égnek, nem minden ember olyan te forma szabásu, különben a jobb jövő minden reményét elpelelve, csak a kétségbeesés kemény konzát hagynátok szegény fejünknek, a melyben aztán — nem kis örömtökre — rövid időn minden fogunk kitorne.“

„Feri! Feri! — viszonzám — hát csak így ismersz? Azt mondod, hogy én egy jobb jövőnek még csak reményét is el akarnám perelni? Én, ki egy jobb jövőben nem csak reménylek, hanem állhatatosan hiszek is? S éppen azért semmi útát módot el nem mulasztok annak előállítására munkálni és segédkezeket nyújtani, a menyinyiben tudniillik csekély tehetségem engedi.

De ugyanazért magamat és másokat hiú álmokban ringatni nem szeretem; sőt azt akarnám, hogy a dolgot minden, sem szebb sem rútabb, hanem éppen azon alakban lássa, melyben valósággal van; mert akkor nem csalódnánk annyit, képzelt hetedik egünkből nem kellene mindegyre lecsuppanni a valóság szennyfészekébe, hanem a mi roszat el lehet kerülni, megtanulnók hogy és mimódon?

Azt mondom: ha úgy folytatjuk, mint kezdtük, a fűtés, tüzelés nem hogy olcsulna, hanem minden bizonynyal tetemesen drágulni fog. De ebből teljességgel nem következtetheted, hogy a tűzifa árának szükségesképpen mindig hágnia kell; hogy mi mindig rosszabb rosszabb időket fogunk érni: sőt inkább azt vártam volna tőled, hogy felszólíts, adjam okát állításomnak, s ha magad is úgy tanálsz, hogy rossz úton járunk, forduljunk jobbra.“

Feri. Nő, nő, ne neheztelj, sérteni nem akartalak; de ne vedd rossz neven, ha ily csipős hidegben az ember nyelve is csipősebbé válik,

s ott is szúr, hol nem szándoka. Mivel azonban a kérdést magad feltetted magadnak, engem a fáradságtól megmentettél, s csak rajtad a sor a felelettel.

Én. Megállj csak Feri, azt a darab cserfát ne tedd fel a tűzre; van úgy is elég rajta s a kívül ezen a darab fán is meglátod állításom igazságát.

Feri. Ezen a darab fán?

Én. Igen, igen. Tekintsd csak meg jól az elfűrészelt végét; mit látsz rajta?

Feri. Egy rakás karikát, melyet minden keresztbe ketté vágott előfánk végein láthatunk.

Én. Te kétségkívül azt is tudni fogod, mit jelentenek ezek a karikák?

Feri. Oh igen, régóta hallottam, hogy minden ilyen karika egy év munkája.

Én. Következöleg, a hány ilyen karikája van a fának, körülbelöl anynyi éves; nemde?

Feri. Természetesen.

Én. Ugyan édes Ferim, nem vennéd-e magadnak azt a fáradságot, hogy a kezeden levő darab cserfa karikáit megszámláld?

Feri. Ha ez a feltett kérdésre legkisebb felvilágosítást is adhat, miért ne?

Én. Lássuk hát, hány karikája van azon darabka fának, s következöleg hány esztendőskorában vágták le?

Feri. Tizenhét.

Én. Mit gondolsz már édes barátom, e darab fa ág volt-e vagy maga a törzsök?

Feri. Furcsa kérdés! Hisz itt levő többi fáról is látni való, hogy nem ág, hanem törzsök.

Én. Nő ládd édes barátom, már e darab fa és többi társai is tisztán megmondják neked, hogy ha tovább is ezen az úton megyünk, tűzifánknek évenként szükségesképpen drágulnia kell, nem csak, hanem elébb-hátrább éppen kikopunk a fából.

Feri. Megbocsáss, e magyarázatot nem értem.

Én. Nem érted? Csodálkozom rajta. Látszod, hogy én fiatal fával fűtök. Kérde: hol

vettem e fát? Felelet: a piacon, hol csak pénzed legyen, több száz szekér ilyen fát is vehetsz egy hétvásár alkalmával. Nő már mit gondolsz édes barátom, olyan országban, melyben rendezett erdőszet és az erdőkkel illő gazdálkodás létezik, vehetnél-é ily fiatal fákat és ilyen menyiségben a közpiacon? Midőn, mint mindennek, úgy a tűzifának is meg van a maga kora, melyben őt legcél- szerűbb levágni. Mert a fa — mint te is tudni fogod — nem éppen fiatal korában nő legjobban, hanem egy kicsivel továbbat, mikor már úgy szólva megélemedett; így például: az a kezdedben levő cserfa legjobb korát még el sem érte, s már a fejsze áldozata lett; mint-hogy rá nézt 20—30 évig van a legnagyobb gyarapodás korszaka. Ez a korszak a különböző fanemek szerint különböző; de tudják más országokban, s nem csak tudják, hanem gyakorlatba is veszik. Nálunk azonban nem mondom, hogy nem tudják; de tudni sem akarják, számba sem veszik; hanem mikor kedvök tartja, vagy szükségök van rá, neki esnek egy egy darab erdőnek, minden személy-, vagy helyesebben szólva faválogatás nélkül leapritják és azután...? Oh azután a falu csordája, nyája s ha van még kecskéje is a vágott erdőn legel, hogy az új hajtások valamiképp lábra ne kaphassanak. És így a bik-, a cser-, a tölgy-erdők helyében tíz-husz esztendő múlva, ha nagyon is kedvező a hely fekvése, előáll egy hitvány nyíres, a melyet alig várják hogy újból lenyírhasanak. Úgy hogy utóljára nyomoru cziher, vagy éppen kopár és még csak legelőre sem képes domb vagy bércz lesz a hajdon lombkoszoruza fákkal szépen virító erdő.

Ládd barátom, mimódon fejt meg és igazolja a kezdedben levő darab cserfa azon állításomat, hogy ha úgy folytatjuk, mint neki kezdtünk, a tűzifának minden évvel szükségképpen drágábbnak kell lenni. Mert a mivel nem gazdálkodnak, a miből szünetlen veszoek; de hozzá nem tesznek, lett legyen az bár a Dárius kincse, elebb-hátrább szükségképpen el kell fogyni annak.

Más országokban láthatunk elég gonddal ültetett és ápolat erdőket; nálunk....nő azt nem mondom hogy éppen egy sincs, csoda gyanánt említnek egyet kettőt. S ha a mult időkre visszazagondolunk, lehetlen is nem csodálkozunk rajta. Még pedig egyszer azon:

miképpen juthatott valamelyik birtokos azon korán felülemelkedett gondolatra, hogy erdőt ültessen és éppen nálunk, hol azt hittük a fa is úgy terem, mint a gomba. De másodsor és pedig legfőbbképpen azon: mimódon volt képes ültetett erdejét úgy csecsemő, mint fiatal és megélemedett korában a közel falubeli fejszék életől megóvni, hogy eleinte ostonyelnek vagy járompácának, később meg egyébnék, amugy kéz alatt el ne hordják?

Erdőt ápolni: ez meg éppen oly gyakorlaton kívüli eszme még mind e mái napig mi nálunk, mint a rétrágyázás; hisz mi még öreg apánktól azt hallottuk: szénát meg fát ad az isten, miénk csak a levágás meg a behordás.

Vágtuk is bizony mi s hordottuk is, a mint csak tőlünk kitelhetett, azt még az irigység is megadhatja, és voltak boldog idők, mikor az urasági konyhában a szakács egyszerre egy fél szekér fát is felrakott a tűzre. De a boldog idők elmúlnak és a fa szüke ma már nagyon érezhető, s ha így megyen, erdős kis hazánkból lesz cziheres kis hazánk.

Feri. Én azt hiszem, a kormánynak e részben mulhatatlanul fel kell lépnie, s mind erélyes rendeletei, mind pedig saját birtokai- ban okszerű gazdaszat által példát adva, kell bennünket ebresztenie az anynyira szükségessé vált erdőmivelésre.

Én. Igazad van Feri pajtás, de a kormány e részbeni legidvesebb rendeletei csak akkor fognak kívánt eredményhez vezethetni, ha mi mind fennt, mind alant; gazdagja úgy, mint szegénye; a birtokos és nem birtokos egyiránt, nem csak megértjük és felfogjuk hasznos voltát, hanem egyszersmind egybevetett vállakkal segitendjük is létesítésében.

Ne gondold barátom — mint tudom nem is gondolod — hogy erdeinkkel rosz gazdálkodásunk csupán nekem vagy neked tünt volna szemünkbe. Észrevették ezt előttünk mások, tehetős értelmes birtokosok, s a meny- nyiben tőlük kitelhetett és a körülmények engedték, próbáltak is javítani rajta. De nagyobb részök csak olyan formán járt, mint a mesés Sisyphus, ki szünetlen egy nagy követ hengergetett egy magas hegyre, de tetejére fel még sem vihette; mert mikor már csak egy kis döczzentés biányzott volna, a kő megmozdult s uczczu! egész a hegy aljába lekarikázott. A marhatartó gazdák, meg a fej-

szés-
teni,
gyar-
lehet-
a kö-
a bé-
feje i-
nyén-
sége

vala-
ültet-
den-
nem-
hajjt-
rövi-
döcs-
dom-
másh-
hasz-
term-
lekk-

préc-
a ka-
köz-
dalo-

épp-
tizer-
tam-

ta-
kás-
nem-
a g-

azó-
vag-
ped-
Aka-
rül-
kell-

kép-
a v-
egy-
nia-
csa-
mily-
utár-
kiss-

szések azt teljességgel meg nem tudták érteni, hogy a „tilalmas“ tilalmas; vagy magyarázán kimondva, lopogatták a mikor csak lehetett. De az erdőkárosítás legfőbb fokára a közelebbi két esztendő alatt hágott; mikor a békövetkezett zavarok között a polgártársak feje is anynyira megzavarodott, hogy az „enyém“ és „tiéd“ között többé semmi különbséget nem tudtak észrevenni.

Mit gondolsz már barátom, lehet-e kedve valakinek, a legjobb akarat mellett is, erdőt ültetni; mikor bizonynyal tudja, hogy ha minden puskaövésnyire éjjel nappal egy egy őrt nem tesz mellé, a marhát kétségen kívül reá hajtják és legázolják? Pedig mily kies és rövid időn hasznosan gyümölcsöző kis erdőcskével lehetne bérakni, a mezőségi kopár dombokat, például akác-ültetvényekkel! És másfelől a letarított erdők helyei mily meddön, használatlanul hevernek; minthogy azon kis termő föld, mely az évenként lehulló falevelekkel táplálkozott, képtelen hamar kimerül!

Aztán barátom, mit képzelsz, egy leprédált erdőt rá becsülhetnek-e valaha illőleg a kárttevőkre? Megbecsülhetik-e az abból a közönségre és következőleg magára az álladalomra háromló kárt?

Feri. Nem biz azt édes barátom. Mert éppen most jut eszembe — ezelőtt mintegy tizenegy-tizenkét évvel Zalathnán járva, láttam éltében az első gőzképet.

Én. Ferim, édes Ferim, vagy meguntad a beszéd tárgyát, vagy elmélázva szokásod szerint tulcsapongsz. Én legalább meg nem foghatom, micsoda összefüggésben lehet a gőzgép az erdőpusztítással.

Feri. Ha félben nem szakasztasz, már azolta megtudtad volna. Hanem úgy látszik, vagy tárgyadba nagyon neki melegedtél, vagy tárgyadba szeretsz beszélni, mint hallgatni. Akár hogy s mint, most már büntetésből körülményesen adom elő a dolgot, s neked ki kell hallgatnod.

Zalathnán jártamban láttam az első gőzképet; éppen akkor rakták össze, és pedig a végre, hogy a fuvókat hajtsa. Akkor ott egy nagyon értelmes, hogy ne mondjam genialis kohómester volt, ki az előttem ezelőtt csak hallomásból ismert gép szerkezetét a mily világosan oly szívesen magyarázta. Miután az elmés tanálmányoni bámulásomból kissé ócsudtam, kérdém: miért alkalmazták e

gépet fuvóhajtásra, mikor éppen itt zuhog a patak (tavasz félt volt az idő) s ez mind ez ideig ingyen elhajtotta a fuvókat, emezt meg mindig fával kell tartani.

„Elhajtotta biz a — felele a kohómester — mig bírta; de most már nyáron át anynyira megapad, hogy máshoz valánk kénytelenek folyamodni.“

„Mig elbirta — viszhangza ajkimon — de hát e patak is vénült és erőlenedett az idővel?“

„Igen is, vénült és erőtlenedett — vala a felelet — mert kivették erejéből. Mig ama dombok felett dús erdő viritott, ritka száraz nyáron kellett a fuvóknak egy pár hétig vesztegetni; de mióta a fát apránként a kohó elégette, a pataknak is szakadozni kezdett az ereje, s ha mind így megy, majd csak hóolvadáskor vehetjük hasznát.“

Ekkor hallottam először az erdők tetemes befolyásáról az időjárásra s következőleg a föld termékenységére. Derék kohómesterem példákat hozott fel nekem, hogy oly vidékeket, melyeken az erdőt kipusztították, a fa igen is érezhető szükségén kívül még más nem kisebb csapások is látogattak; minők például: patakok, források elveszése, száraz meddő nyarak, kártékony szelek, gyakori jégverés sat. sat.

És már most látod-e minő összefüggésben van a gőzgép az erdőpusztítással?

Én. Igen is látom; de kölcsönbe neked is át kell látnod, hogy állításom igazságát, mily tisztán és kézzel foghatólag bebizonyította ama még mindig kezében levő cserfa?

Feri. Miután te megadtad nekem az enyimet, nagyon is udvariatlan lennék, ha én meg nem adnám neked a tiédet. De még ez ideje korán levágott cserhez sem akarok hálátlan lenni, őt köszönet fejében a tüzre teszem. Hiában, így fizet a világ!

* * *
Eddig tart a párbeszédem Ferivel, melynek ő, szokott módja szerint, vége felé tréfás fordulatot adott.

Azt kérdik már most olvasóim: hát e párbeszédből mimódon tanulhatjuk meg a fa megolcsításának nagy és nevezetes mesteriséget?

Mindjárt megmondom.

Olvasóim azt látják, hogy erdeinkkel eddigelő nem roszul, hanem teljességgel nem gazdálkodtunk; minek igen természetes kö-

vetkezése a tűzi- mint épületi-fa nagyon érezhető megszükülése és ebből folyó megdrágulása?

Ha azt akarjuk már, hogy e baj ne nőjön, hanem évenként kevesedjék, térjünk jobb útra, mert még nem késő: mindnyájan erőnk s tehetségünk szerint, kiki a maga körében hasson és munkáljon tőle kitelhetőleg e rossz elhárítására.

Például:

Önök, teljes czimzetű birtokos urak, tekintsek úgy erdeiket, mint birtokuk drágaköveit, s éppen azért ezek rendezésére, illő művelésére és jó karban tartására ne kimélenek semmi költséget. Hígyjék meg, maradékaiknak ebben hagyhatnak legszebben jó-vedelmező capitalst. Próbáljanak önök akác-ültetvényeket, vizenyős helyeken a bámulatos gyorsasággal gyarapodó kanadai nyárfából berkeket állítani elő; erdő szükében ezek rövid idő alatt gazdagon jutalmazandják fáradságaikat.

És ti kiváltképpen, közelebről felszabadult polgártársaim! ti tegyétek le azt a fejszét, melyet a közelebbi mult pár év alatt színt oly gyakran, mint örömet vágatok másfaladonába. Gondoljátok meg, hogy ebből gyűlt jószágnak ebül kell elveszni. Avvagy meg-gazdagodtatok-é az ingyen szerzett fán? vagy tán, mint könnyen szerzett pénzzel könnyedén is gazdálkodtatok, legtöbb részét torkotoknak áldozván? Lássátok, evvel sem nyertetek semmit, legfeljebb egy rossz szokástokban rögzítettetek meg, melyet pedig leszokni néktek bizony nagyon idves volna. De gondoljátok meg mindenek felett, hogy az általatok eképp leprédált erdő minden darab fáját gyermekeitek-, maradékaitoktól raboljátok el; mert könnyen megeshetend, hogy a ti gondatlanságtok miatt majd ezeknek kell a zordon tél közepén hideg tűzhelyeik körül dideregniök. Igen, gondoljátok meg, hogy minden eképp leprédált darab fával egy egy csepp áldott esőt oroztok el a nap hevében

tikkadozó szántóföldeitektől, és helyében egy egy szemet visztek rá a gazdag aratás reményét semmivé tevő jégzáporból. És pedigen cseppekből áll a tenger!

Lássátok, most már van házatok, kertetek, szántóföldek, rétetek; ültessétek körül házaitek élőkákkal, melyek nyárbán hives árnyékot adnak munkában fáradt testetőknek, üzvész esetére a legjobban oltalmazzák hajlékaitokat, s feleslegükből juttatnak még tűzhelyeitek számára is. Vegyétek körül kerteiteket eleven gyepükkel, és a tövist és a majd minden éven szükséges veszzöt megtakarítottatok. Irtogassátok ki réteiteket, s ezekből is kerül egy kis konyhára való, mely mellett meg lehet főzni a borsos levecskét. Innen is amonnan is ha eseppen, a sok csepp meggyül és — mint feljebb mondám: cseppekből áll a tenger.

Ha pedig fával akartok kereskedni, kereskedjétek úgy, mint becsületes emberhez illik, mert az isten áldása az igazságos kereseten nyugszik. Ha a birtokos látni fogja, hogy ültetvényei, erdei, tilalmasai töletek bátorságban vannak, majd ő is nagyobb gondot fordítand erdei művelésére. Eppen ezért, mivel többje lesz, majd ha tisztességes vásárra kerül a dolog, ti is olcsóbban fogjátok kapni; annyival inkább, mivel nem lesz kénytelen még az általatok okozott és okozandó károkat is a fa árába belé számítani.

De csak most veszem észre, a fába anynyira belé elegyedtem, hogy e miatt tűzem megszakadt, s mivel az én Ferim nem vala itt, hogy a hamvadó félben levőt a tanulságos eserfadarabbal csupa hálából ébresztgesse, ujjaim a hideg miatt megdermedtek. A toll kiesik kezemből.

Ujból felveszem; de csak azért, hogy kívánjak három dolgot:

Adjon isten mindnyájunknak több eszet, jobb erkölcsöt és e kriminális tél után jó meleg nyári napokat.

Z e b e d e u s.

Valami.

Ha ruhádon valahol egy kis pecsét vagy fesslés van, azt gondolod ugy-é: „Jah, ezt észre sem veszik, több dolga van másnak, mint sem az embert oly apróra vizsgál-gassa.“ — S magad ezzel megnyugtatta, felemelt fővel jársz fel s alá; néha, jegyezd meg jól, nem mindig, igazod is van, azt a kis pecsétet, vagy azt a kis fesslést senki sem látja meg.

De ha valami szépet öltöttél magadra, legyen az bár csak egy nyakkendő, akár egy szép tiszta fehér ing, akár pedig csupán egy aranytő sat. akkor már kihívó tekinteteket vetsz minden felé, azután meg szemedet lesütöd, hogy észre ne vedd, mennyire rajtad csüng minden ember szeme. — Te legalább azt képzeled, azonban csalódtál; ünnepestes pompádat még csak egyetlen szem sem bámulja; rád se néznek, észre sem vesznek.

Egyszer azt képzeled, hogy senki sem lát, máskor meg azt hiszed, az egész világ csak rád várakozott, hogy téged szemlélhes-sen; mindkét esetben csalódtál.

Lám, lám, némely erényeiddel és vétkeiddel is éppen így van a dolog.

Ha rossz úton indultál meg, azt véled, téged senki sem ismer, rád senki sem ügyel és körülteed korom-sötét van; de ha igaz úton jársz, tele beszéled magadnak a fejed, hogy az utcán minden darab kövek szeme van, hogy téged minden gyermek ismer és gondolataid ezer meg ezer napkint világítanak. De a jót, mint a rosszat, a világ sokszor észre sem veszi. Azonban van egy szem, mely mindent lát — az isten szeme.

Annakokáért arra törekedj, hogy istened és lelkesmereté előtt becsületben légy; akkor aztán nem lesz okod egyszer remegni, hogy mindenki lát, máskor meg azért mér-gelődni, hogy senki ügyet sem vet reád. X.

Még valami.

— Gazdaságot tárgyazó. —

Egy tapasztalt német mezőgazda következő érdekes ténnyel közöl:

„Az 1840-ik év telen egyik őszi gabonával bévetett s hóval vastagon béborított szántóföldemet, több helyeken nagyon eljárták s felette a havat erősen öszszeroncsolták volt. Eleinte szörnyen boszankodtam rajta, mert szentül hívém, hogy a vetés e miatt tetemesen szenvedett, ha merőben ki nem is vészett. de mily nagy vala bámulásom, midőn a rá következő tavaszon látám, hogy a vetés éppen azon helyeken, melyeken a havat annyira öszszetaposták volt, a legszebb, legzöldebb és legbujább vala. Nem csak, hanem aratáskor is e helyeken a kalangyák sokkal sűrűbbek valának és a kévek jobban éresztettek, mint egyébütt. A mi ekkor csak vaktörténetből esett, más telen szándékosan magam idéztem elő, a hóborítékot ugyanis gyengén megmánguroztatván, jobban a vetéshez nyomtam; és pedig legkedvezőbb eredménnyel, úgy hogy a mit az első évben — természetesen — csak kicsinyben tevék, azolta minden telen és minden őszi vetéseimmel megtetetem, s gabonám egyszer mint máskor oly buja és kövér, mintha földemet jól megtrágyáztam volna. Ebből már azt következtetem, hogy e bánásmód általában mindenütt kedvező eredményeket idézend elő. Ugyanis, véleményem szerint, ha a havat a vetésre lenyomkodjuk, a gabona azért tenyészik jobban, mivel először, a hó jobb meleget tart, vagy is helyesebben szólva a föld melegét és azon meleget, mely mindennemű mag csirázásakor elő szokott állani, oly könnyen elröpülni nem engedi, mivel — mint kiki tudhatja — a hó rossz melegvezető; másodsor, hóolvadáskor a nedvesség jobban behat a földbe, huzamosabban benne marad, következőleg tavasszal, midőn a légkörny hatása a földre megkezdődik, a benne levő trágyázó állományok, a feles nedvesség mián, könnyebben felolvadhatnak és a növények táplálkozására fordíthatnak.

X.

Hány hét a világ?

Belgiumról nem sokat beszélnek a hírlapok. S éppen ez neki a legnagyobb szerencséje; mint a mely háznép aszszonyáról az utca semmit sem képes csevegni, ott rendszeren jól szokott állni a dolog! A belga király az alkotványnak szilárd, őszinte barátja, az ő bölcs lelkét az egyenes útról semmi kísértet nem tudja eltántorítani, és népe a királyi jellem tisztaságáról anynyira meg van győződve, hogy midőn a februári francia forradalom kitörése után a szomszéd Belgiumban is megjelentek a köztársaság vörös apostolai, a király bátran állhatott fel a nép előtt azon ajánlatával, ám változtassa meg az országgyűlés a kormányformát, ha úgy tetszik, mert ő jó szívvvel lemond a királyságról: azonban a belga még szorosabban simult királyához, kiben igazabban bírja a köztársaságok legjobbját, mint bírta a francia nemzet Filep Lajosban a Lafayette híres szavai szerint.

Hollandiának, Svécziának ma is csak akkora árnyékok, mint tegnap. A protestáns Hollandiának még javára volt a catholicus belgák elszakadása, kikkel a bécsi congressus egy testbe szoritotta volt. Különválva most mindeniknek kényelmesebb, szabadabb nemzeti életmozgása lehet.

Görögország királya magtalan, s így nem nagy mesterség jósolnunk, miképp ha isten a meddő kir. párt csodaszerűleg meg nem termékenyíti, maradékaik nem fogják a konstánczinápolyi Sophia templomából az izlám szagát kifüstöltetni, holott egy új Görögország oly édes álma a görög hofinak, mint egy új Italiáé az olaszoknak. De álmadozhatnak görögök mint olaszok s más hiszékeny népek világ végéig, mert főleg az angol

A „Népbárát“ hetenkint egyszer, vasárnap, jelenik meg. Ára félévre: helyben 1 fr. 30 kr.; postán 1 fr. 42 kr. pengőben. Előfizethetni: helyben Tilsch könyvkereskedésében; vidéken minden cs. kir. postahivatalnál.

Felelős szerkesztő MAKOLDI SÁMUEL.

Nyomatott az ev. ref. kolégium betűivel.

ébreten tartja kalmári érdeke, hogy az ily zsenge népek erősödését akadályozza, s hiu remények ápolgatása mellett erejüket kizsákmányolja. Nagy kalmár az angol: maga singjére méri ő az emberséget is.

Ugyan e perczben, midőn tán sokan áhitattal néznek Angliára, mint népeket védő s szabadító nagy sz. György lovagra, s a muszkával szemben ki tudja mily mérges állásban gondolják — e perczben, mondom, az angol pár óra alatt több milliókra menő kölcsönt tud összehalmozni a muszka számára — négy és fél percentért; pénz emberség — s Angolhonban a pénz két percentet sem kamatoz, tehát szabad a vásár.

Schleswig és Holstein ikertestvérek, a dán koronához tartozó herczegségek mindkettőn, de Holstein egyszersmind a német-szövetségnek is alkotó része — a legsajnálandóbb helyzetbe szorultak a világhírű martius óta. Schleswigben is akkor buzogni kezdett a német vér s feikölt, hogy holsteini testvérel bensőleg egyesülve, az akkor nagyra törekvő egész német hazával egy testbe olvadjon össze, de csakugyan a dán király felsősége alatt maradván. A dán király ellenzette a testvérek tervét — fegyverre került a dolog — egész Némethon pártolta ügyöket, szabadcsapatokkal segítette, s a porosz király is, mint a németiség képviselője, segítséget adott nekik a dán király ellen. A sok véres harcznak még nincs több eredménye, mint a frankfurti gyűlésnek. A porosz buzgóság csak lankadni kezdett, a dámmal fegyverszünet lett, s mindjárt egy éve, hogy Schleswig a dán járom alá visszavetve nyög, s a nagy Némethonnak dicsőségére még most is porosz sergek hagyják használtatni magokat a német érdek elnyomására. A szegény schleswig-holsteiniakat is jögre vitték és ott felejtették.

Vasár

ronkin
val is
retünk
sorát
vezér
szerü
száza
dekén

S
ily ig
része
sem l
vezet
valak

gyon
seket
igen
a pol
kat t
kiván
hibás
káros
gunk
sem
embe
sára
ezt
zony
azt